

ӘЛ-ФАРАБИ АТЫНДАҒЫ ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ

ЗАҢ ФАКУЛЬТЕТІ

**ҚЫЛМЫСТЫҚ ҚҰҚЫҚ, ҚЫЛМЫСТЫҚ ІС ЖҮРГІЗУ ЖӘНЕ
КРИМИНАЛИСТИКА КАФЕДРАСЫ**

**«БВ05301» - Химия білім беру бағдарламасы бойынша
Жемқорлыққы қарсы іс-қимылдың құқықтық негіздері пәні
бойынша семинарлық сабақтарды жүргізуге арналған
ӘДІСТЕМЕЛІК НҰСҚАУЛАР**

АЛМАТЫ 2023 ж.

1. Жалпы ережелер

«6B05301» - Химия білім беру бағдарламасында білім алушылардың оқу нысанының бір түрі болып семинарлық сабақтар танылады. Ұсынылып жатқан жалпы ережелер тек қана ұсынушылық сипатқа ие.

Тәжірибелік сабақтар оқу үдерісінің қажетті элементі болып табылады. Тәжірибелік сабақтардың мақсаты – дәрістен алған білімді тереңдету, ұлғайту, кәсіби маңызды білім мен машықты қалыптастыру. Тәжірибелік сабақтар студенттерге заңи терминологияны меңгеруге, сөйлеу мәдениетін және кәсіби ойлау қабілетін дамытуға көмектесіп, оралымды екі жақты байланыстың құралы болып табылады.

Білім алушылар тәжірибелік сабақтарда нақты жағдайларға құқықтық нормаларды қолдану, нормативтік құжеттарды түсіндіру, көптеген құқықтық актілердің ішінен тиісті нормаларды таңдап алу машығына, өзінің даралығын, ойлау дербестігін, өз пікірін аяғына дейін ұстану қабілетіне ие болады.

Тәжірибелік сабақтардың құрылымы келесі элементтерді қамтиды: ұйымдастырушылық кезең (оқытушы білімалушылар мен сәлемдесіп, журналда сабаққа келмеген студенттерді белгілейді, студенттердің сабаққа дайындығын анықтап, сабақтың тақырыбы мен жоспарын жариялайды); материал бойынша студенттердің сұраққа жауабын тыңдайды; негізгі бөлім (теориялық сұрақтарды талдау және есептерді шығару); сабақты қорытындылау (оқытушы бүкіл топтың жұмысын бағалап, бағаларды жариялап, түсінедіреді, нақты студенттердің жауаптарындағы жетістіктер мен жіберілген кемшіліктерді көрсетіп, келесі сабаққа тапсырма береді). Тәжірибелік сабақтардың негізгі бөлімі теориялық сұрақтарды есептерді шешумен оралымды үйлестіруге арналуы керек, уақыттың елеулі бөлігі есептерді шешуге жіберіліп, 50 минуттық сабақ барысында теориялық сұрақтарды талдауға 10-15 минут уақыттың жұмсалуды ұсынылады. Теориялық сұрақтарды талдау әртүрлі: студенттердің баяндамалары, есептерді шешу, теориялық семинар жүргізілуі мүмкін.

Оқытушы білім алушыларға баяндаманың қандай талаптарға сәйкес келуі қажет екендігін түсіндіруі қажет. Баяндаманың тақырыбын белгіліген соң, жұмыста пайдаланылған авторларды атап, баяндаманың жоспарын және баяндама бойынша тиісті сұрақтарды қайнар көздерге сілтеме, авторлардың пікірін келтіре отырып, мүмкіндігінше өз пікірін білдіре отырып жан- жақты түрде баяндау қажет.

Есептерді шешу, қойылған сұрақтарға толық жауап беру түрінде жазбаша нысанда студенттердің дәптерлерінде болуы қажет. Есепте берілген әрбір оқиға, жағдай олармен байланысты сұрақтарды заңи бағалауды талап етеді. Әр сұраққа заң нормаларына сілтеме жасай отырып, нақты жауап берілуі (иә, жоқ) керек. Білім алушы тиісті норманы қалай қолданғанын, сәйкес жағдайларда ҚР Жоғарғы сотының нормативтік

қаулыларына, ғылыми түсіндірулерге сілтеме жасай отырып көрсетуі қажет. Осы әдіснаманы меңгерген студент кәсіби міндеттерді тиімді шешуге байланысты тәжірибелік машыққа ие болады.

Семинар (лат. *seminarium* – рассадник, көшет) – жетекшінің тапсырмасы бойынша жекелеген сұрақтар, проблемаларды баяндама немесе бірігіп талқылау түрінде студенттердің өз бетінше зерделеуіне негізделген, оқу үдерісінің нысаны. Тәжірибелік сабақтарға қарағанда семинар теориялық сипатқа ие және белгілі бір пәнде терең бағытталған. Семинар сабақтары оқушыларды оқу-танымдық қызмет барысында дербестік танытуға бағыттай отырып, білімді нығайтуға көмектеседі. Семинар барысында қайнар көздермен, қосымша әдебиеттермен, құжаттармен жұмыс нәтижесінде алынған білім жүйеленеді, тереңдетіледі, қадағаланады. Семинар сабақтарының басты мақсаты – студенттерді зерттелінетін салалардың ерекшелігіне қарай, теориялық білімді пайдаланудағыдылары мен машықтарына ие болу мүмкіндігімен қамтамасыз ету.

Негізгі мақсаттық бағытына байланысты семинардың үш типін ажыратамыз:

1) белгілі бір оқу курсы терең зерттеуге арналған, осы курстың материалымен тақырыптық байланысты семинар;

2) әдіснамалық тұрғыдан маңызды курстың немесе белгілі бір тақырыпты негізді түрде дайындауға арналған семинар;

3) арнайы семинарға ұласуы мүмкін, жекелеген өзекті мәселелерді ғылыми өңдеуге арналған зерттеу типіндегі семинар.

Арнайы семинар белгілі ғалымның жетекшілігімен белгілі бір проблемаға байланысты жас зерттеушілердің қарым-қатынасының мектебін білдіреді. Тәжірибелі жетекші ғылыми шығармашылықтың ауа-райын қалыптастырып, студенттерді ұжымдық ойлау қызметіне бағдарлап, зерттеу жұмысының тиімді әдістерін пайдаланады. Қорытынды сабақта оқытушы студенттік ғылыми жұмыстарға толыққанды шолу жасап, қорытындылайды, қарастырылған проблемалардың ары қарата зерттелу мүмкіндіктерін аша отырып, қызығушылық білдірген студенттердің осы проблемаларды зерттеуге қатысу мүмкіндіктерін түсіндіреді.

Семинар сабақтары дәріс сабақтарымен тығыз байланысты, дегенмен де семинардың оқу материалы дәріс материалың қайталамайды. Оқытушының жетекшілік рөлі оқу жұмысын тиянақты жоспарлаудан, маңызды сұрақтарды семинарда талдауға бөліп шығарудан, дербес дайындалу үшін әдебиеттерді таңдаудан, талқылау үдерісіне басшылық жасаудан көрінеді.

Жүргізу әдісіне байланысты семинар келесі түрлерге бөлінеді.

Семинар-сұхбат семинар жоспарындағы барлық сұрақтар бойынша бүкіл студенттердің сабаққа дайындалуын білдіріп, тақырыпты белсенді талқылауға студенттердің елеулі бөлігінің тартылуын білдіреді. Оқытушының қысқаша баяндамасынан кейін, жоспардағы нақты сұрақтар бойынша бірнеше білім алушылардың жан-жақты мәлімдемелері тыңдалып,

басқа студенттердің жауаптарымен толықтырылады, соңынан оқытушы қорытындылайды.

Семинар-дискуссия, немесе семинар-диспут қандай да болмасын проблеманы ұжымдық талқылау және шешу үшін семинарға қатысушылардың диалогтық сөйлесу мүмкіндігін білдіреді. Талқылау үшін оқытылатын пәннің ең өзекті мәселелері таңдалынады. Участники Дискуссияға қатысушылар өз ойларын нақты құруға, өз пікірлерін ұстап тұруға, сын пікірлерге дәлелді түрде қарсы тұруға үйренеді. Семинар сабақтарының ең тиімді нысаны қатысушылардың сәйкес орналасуы қағидасындағы «дөңгелек үстел». Осыған байланысты диалог арқылы дискуссия тақырыбын бірігіп өрбіту үшін, студенттерді қарым-қатынас, өзара әрекет мәдениетіне үйрету қажет.

Семинардың аралас нысаны баяндамаларды талқылау, қатысушылардың еркін сөйлеуі, жоспарланған дискуссиялар түрінде өтеді.

Білім алушылардың семинарға дайындалуына педогогикалық жетекшілік ету оқытушының баяндамалардың жоспарын құруға көмектесуінен, әдеби қайнар көздерді конспектілеуге үйретуден, рефераттар мен баяндамалардың мәтінін дұрыс рәсімдеуге, өзіндік жұмыс барысында туындаған сұрақтарға байланысты кеңес беруден көрінеді.

СЕМИНАР САБАҚТАРЫНЫҢ ЖОСПАРЫ

Тақырып 1 Сыбайлас жемқорлықтың түсінгі, құқықтық салдары.

1. Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимылдың мақсаты.
2. Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимылдың негізгі қағидалары

Тақырып 2. Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимылдың даму тарихы.

1. Кеңес заманындағы сыбайлас жемқорлықпен күрес.
2. Қазақстандағы сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс қимыл бойынша қолданылатын жазалар
3. Еліміздегі сыбайлас жемқорлыққа қарсы күресте шетел тәжірбиелерінің қолданудың басты бағыттары

Тақырып 3. Қазақстан Республикасында болып жатқан сыбайлас жемқорлық қарсы саясаты.

1. Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл мәселелерін регламенттейтін нормативтік құқықтық актілер.
2. Сыбайлас жемқорлыққа қарсы саясатты дамыту пайымы
3. Сыбайлас жемқорлыққа қарсы саясатты дамытудың негізгі қағидаттары мен тәсілдері

Тақырып 4. Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимылдың субъектілері

1. Сыбайлас жемқорлыққа қарсы қызметтің жұмысы.
2. Мемлекеттік органдардың сыбайлас жемқорлыққа қарсы күрестегі өзара іс-қимылы..

Тақырып 5. Сыбайлас жемқорлыққа қарсы қызмет және жұртшылықтың сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимылға қатысуы.

1. Сыбайлас жемқорлыққа қарсы күрестегі қоғамдық бақылаудың рөлі.
2. Сыбайлас жемқорлыққа қарсы мәдениет.

Тақырып 6. Сыбайлас жемқорлық қылмыстық құқық бұзушылықтардың түрлері және оларды жасаған үшін жазалары.

1. Сыбайлас жемқорлық қылмыстық құқық бұзушылықтарды саралау.
2. Сыбайлас жемқорлық қылмыстық құқық бұзушылықтар жасаған үшін жауапкершілігі.

Тақырып 7. Сыбайлас жемқорлықтың алдын алу шаралары

1. Сыбайлас жемқорлық қылмыстық құқық бұзушылықтардың виктимологиясы.
2. Қазақстан Республикасы 2015-2025жылдарға арналған сыбайлас жемқорлыққа қарсы стратегиясы.

Тақырып 8. Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимылдың Сингапур тәжірибесі.

1. Сингапурдағы сыбайлас жемқорлық қылмыстар үшін жауапкершілік.
2. Сингапурдағы сыбайлас жемқорлық қылмыстарының алдын алу шаралары.

Тақырып 9. Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимылдың Грузия тәжірибесі лауазымды өкілеттіктерді теріс пайдалану.

1. Грузиядағы сыбайлас жемқорлық қылмыстары үшін жауапкершілік.
2. Грузиядағы сыбайлас жемқорлық қылмыстарының алдын алу шаралары.

Тақырып 10. Билікті немесе лауазымдық өкілеттіктерді асыра пайдаланудың мемлекетке және қоғамға қауіптілігін қарастыру.

1. Билікті немесе лауазымдық өкілеттіктерді асыра пайдаланудың мемлекетке және қоғамға қауіптілігі
2. Билікті немесе лауазымдық өкілеттіктерді асыра пайдалану қылмыстарын алдын алу

Тақырып 11. Лауазымды адамның өкілеттіктерін иемденіп алушылық пен заңды кәсіпкерлік қызметке кедергі жасаушылыққа тосқауыл қою жолдары.

1. Лауазымды адамның өкілеттіктерін иемденіп алудың түсінігі
2. Қызметтік жалғандық жасау
3. Заңды кәсіпкерлік қызметке кедергі жасаушылық жолдарын алдын алу

Тақырып 12. Пара алушылыққа қылмыстық құқық тұрғысынан квалификация жасау және сақтандыру жолдары.

1. Парақорлықтың әлеуметтік сипаттамасы.
2. Парақорлықтың алдын алу шаралары.

Тақырып 13. Пара беру мемлекет пен қоғамның бірлесе дерті және одан арылушылық жолдарын қарастыру.

1. Пара беру мемлекет пен қоғамның бірлесе күресу жолдары.
2. Парақорлық қылмысынан сақтандыру мемлекеттік саясаттың маңызды құрамдас бөлігі.

Тақырып 14. Парақорлыққа делдал болушылық және қызметтегі жалғандық жасаудың аражігін ажырату немесе субъектілеріне сипаттама беру.

1. Парақорлық қылмысының қылмыстық-құқықтық сипаттамасы
2. Парақорлық қылмысының криминологиялық сипаттамасы

Тақырып 15. Қызметтегі әрекетсіздік пен салғырттық жасаудан сақтандыру жолдары мен тосқауыл қою жолдары.

1. Қызметтегі әрекетсіздік пен салғырттықтың виктимологиялық аспектілері
2. Қызметтегі әрекетсіздік пен салғырттық жасауды қылмыстарын алдын алу